

Nr 291

Av herr **Wolgast m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:t* framställning om anslag till bidrag till föreläsningsverksamhet.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 föreslagit, att anslaget till föreläsningsverksamhet göres till förslagsanslag, samtidigt som vissa förändringar i bidragkonstruktionen genomföres.

I riksstaten är under K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m. bidraget till studiecirkelverksamheten samt bidraget till ungdomens fritidsverksamhet upptagna som förslagsanslag. Detta motiveras i båda fallen med att dessa verksamheter i förväg endast preliminärt kan bestämmas till omfattning och innehåll. Detta i sin tur beror på att folkbildningsarbetet är fritt och frivilligt. Den enskilde väljer själv tid, plats, ämne och arbetsform för sina frivilliga studier. Skolöverstyrelsen framhåller i sitt äskande att för folkbildningsorganisationerna betyder friheten, att de inom det område, som i sina huvuddrag anges av författningen, må pröva de vägar och medel, som synes dem bäst ägnade att förverkliga folkbildningsarbetets syften. Då inom folkbildningsarbetet föreläsningsverksamheten är att anse som den arbetsform, vilken smidigast går att anpassa till de behoven, och då den utgör en god grundval för åtgärder med syfte att till bildningsarbetet föra nya grupper och för att sammanfatta och belysa vad studierna inom övriga arbetsformer kan ha givit, har det, som skolöverstyrelsen understryker, visat sig vara särskilt olyckligt att just bidraget till denna verksamhet ej varit förslagsanslag. Det är överstyrelsens uppfattning, att minst lika starka skäl som i fråga om studiecirkelverksamheten och ungdomens fritidsverksamhet talar för att föreläsningsanslaget blir förslagsanslag.

Vid fjolårets riksdag förelåg en motion II:104 med innebörd att föreläsningsanslaget skulle betecknas som förslagsanslag. I denna motion framhölls också de olägenheter som är förknippade med anslagets nuvarande utformning. Föreläsningsanordnarna erhåller uppgift om fördelningen av bidraget först vid en tidpunkt, då de lokala programmen redan är fixerade i fråga om antalet föreläsningar och medverkande föreläsare. I många fall kan härigenom besvärliga omläggningar och inskränkningar i de planerade programmen bli nödvändiga, vilket medför en icke ringa fördyring av administrationen.

Ändras anslagsbeteckningen till förslagsanslag, kommer den lokala anordnaren att kunna planera verksamheten på längre sikt, vilket skulle befrämja dess kvalitet och sunda utveckling. Både lokalt och centralt skulle betydande administrativa förenklingar åstadkommas genom en sådan omläggning.

Statsutskottet uttalade med anledning av motionen, att utskottet i likhet med motionärerna fann, "att anslagets karaktär av obetecknat anslag innebär ett visst osäkerhetsmoment för föreläsningsverksamheten inom det fria och frivilliga folkbildningsarbetet". Det är givet att om anslaget förslagsbetecknades, en smidigare tilldelning av medel kunde ske och anpassning under arbetsåret göras till ändringar i planer för föreläsningsverksamhet av olika slag. De ekonomiska konsekvenserna av en sådan förändring är för närvarande emellertid icke möjliga att överblicka. En väsentlig förutsättning för en sådan ändrad anordning skulle enligt utskottets mening vara att statsbidragsbestämmelserna vore desamma för de olika slagen av verksamhet.

Enligt departementschefens mening var de av skolöverstyrelsen föreslagna ändrade bidragsgrunderna ej så utformade att de lämpligen kunde genomföras. Bl. a. av det skälet ansåg sig utskottet icke böra tillstyrka bifall till motionen. Utskottet förutsatte emellertid "att frågan om förenkling och förenhetligande av nuvarande bidragsbestämmelser efter överarbetning och omprövning av föreliggande förslag i ämnet upptages till förnyat övervägande. I samband härmed torde jämväl frågan om anslagets karaktär böra bli föremål för ytterligare bedömande."

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 framlagt ett förslag till bidragsbestämmelser, som innebär en sådan förenkling och förenhetligande av nuvarande bestämmelser, och vi vill därför förslå en övergång till dessa beräkningsgrunder.

Garantier mot alltför stark stegring av anslagsbehovet finns dels genom bestämmelsen om att från annat håll måste tillskjutas minst lika stort belopp som statsbidraget, dels genom villkoret att föreläsare och ämnen skall vara godkända av ansvarigt förbund eller av skolöverstyrelsen. Vidare föreslås maximigränser för antalet föreläsningar per budgetår till föreläsningsföreningar och föreläsningsförbund, maximibelopp för längre föreläsningsserie och folkbildningskurs och maximiantal föreläsningar för central kursverksamhet och föreläsningsverksamheten inom försvarsväsendet.

Med hänvisning till det här ovan anförda hemställer vi,
att riksdagen ville besluta,

1. att de i motionen föreslagna bidragsgrunderna för föreläsningsverksamheten skall tillämpas fr. o. m. budgetåret 1957/58 samt
2. att bidraget till föreläsningsverksamhet hädanefter skall upptagas som förslagsanslag.

Stockholm den 26 januari 1957

T. Wolgast

Nils Franzén

Margret Nilsson

Nils-Eric Gustafsson